

AMAITU DA
ETA
S'HA ACABAT

VERITAT, JUSTÍCIA I RECONCILIACIÓ

“ETA va sorgir d'aquest poble [Euskal Herria] i ara s'hi dissol”, explicava la banda armada en el seu comunicat de comiat el 3 de maig del 2018. ETA, doncs, ja no existeix. Amaitu da, s'ha acabat. En queda només un passat recent dolorós, massa recent encara, que caldrà afrontar amb valentia i determinació per evitar que es pugui repetir una tragèdia semblant i perquè la reconciliació entre bascos sigui possible.

L'únic camí possible per guarir aquestes ferides és el de la veritat i la justícia. Veritat perquè tots els actors que van participar en el conflicte han de facilitar tota la informació sobre el que va passar realment. S'han d'aclarir tant els atemptats etarres que encara no s'han resolt com els crims comesos en nom de la raó d'Estat. I després hi ha d'haver justícia. Si algú ha de ser condemnat, que ho sigui, però que també es treballi per l'acostament dels presos perquè la dispersió a qui castiga realment és a les famílies. Per desgràcia, no sembla que l'estat espanyol opti per aquesta via. El judici contra els joves d'Altsasu demostra que la lògica revengista està molt instal·lada al cor de la judicatura espanyola.

Ara toca a la societat basca treballar cada dia per la pau i la reconciliació, que no ha de ser sinònim d'oblit, com va passar durant la Transició, amb els efectes perniciosos que això ha tingut. La gran lliçó de la història d'ETA és que la violència, a més de ser èticament i moralment reprovable, acaba convertint-se en la majoria dels casos en un malson que destrossa les societats que pretesament volia alliberar.

50 MOMENTS CLAU DE LA HISTÒRIA D'ETA

31 DE JULIOL DEL 1959

Dissidents del col·lectiu juvenil Ekin, sorgit el 1952 d'una escissió del PNB, funden Euskadi Ta Askatasuna per aconseguir la independència d'Euskal Herria.

**José Luis Álvarez
Emparanza**

(Txillardegi)
Sant Sebastià, 1929 -
Sant Sebastià, 2012

Iulen de Madariaga
Bilbao, 1932

Són dos dels fundadors d'ETA. Mentre que Txillardegi abandona l'organització abans que aquesta opti per les armes, Madariaga, doctor en dret per la Universitat de Cambridge, hi segueix integrat fins que el 1989 el condemnen a França a quatre anys de presó. Un cop en llibertat, reprèn la seva activitat professional com a advocat i declara que ETA ha perdut la batalla i reclama l'entrega de les armes. Tots dos han format part d'Aralar, partit abertzale que renega de la lluita armada tot i que Txillardegi va abandonar-ne la militància quan el partit va participar en un acte a favor dels presos d'ETA.

2 D'AGOST DEL 1968

ETA comet el seu primer atemptat planejat i mata Melitón Manzanos, cap de la Brigada Político-Social de Guipúscoa, per les tortures que infligia. La primera mort [no planificada] s'havia produït el 7 de juny, quan ETA mata el guàrdia civil José Antonio Pardines en un control.

Txabi Etxebarrieta

Bilbao, 1944 - Tolosa, 1968

Advocat, impulsor de la conjunció entre lluita social i lluita nacional, és el creador de la fórmula "poble treballador basc", com a emblema de la idea integradora de procedències i cultures, segons el model català. Va ser el primer integrant de la banda mort per la Guàrdia Civil, d'un tret a boca de canó, quan fugia després d'haver mort José Antonio Pardines, la primera víctima mortal d'ETA.

20 DE DESEMBRE DEL 1973

El president del govern espanyol i mà dreta de Franco, Luis Carrero Blanco, mor en esclatar una càrrega explosiva al pas del seu cotxe per un carrer de Madrid en el primer atemptat de la banda a la capital espanyola.

El carrer Claudio Coello, a Madrid, just després de l'atemptat que va fer volar pels aires el cotxe de Carrero Blanco / EFE

José Miguel Beñaran (*Argala*)

Arrigorriaga, 1949 - Angelu, 1978

A més de ser un dels primers dirigents d'ETA, va ser el cap del comando Txikia, que va atemptar contra Carrero Blanco. Fou el primer constructor de la teoria política i ideològica marxista-leninista de l'organització i el seu entorn. Va ser l'impulsor de la creació d'un partit polític de l'esquerra abertzale, separant-lo del braç armat, per tal d'assentar una base social i així esdevingué determinant en el procés quedexa per a ETA l'acció militar. Va ser assassinat amb cotxe bomba el 1978 a mans del grup paramilitar ultra Batallón Vasco-Español.

13 DE SETEMBRE DEL 1974

L'explosió d'un artefacte a la cafeteria Rolando de Madrid, al costat de la direcció general de Seguretat, causa 12 morts en la primera acció indiscriminada de la banda. Un mes després es produeix l'escissió entre ETA militar i ETA político-militar. La segona branca, que no es volia limitar a la lluita armada, s'acaba dissolent el 1982.

El 30 de setembre de 1982 l'etarra Miren Lourdes Santos anuncia la dissolució d'ETA político-militar / AFP

6 DE JUNY DEL 1975

Ovidio Díaz, cap de la policia, tirotejat al port de Barcelona, es converteix en la primera víctima a Catalunya.

29 DE SETEMBRE DEL 1980

ETA mata José Ignacio Ustarán Ramírez, membre de la UCD, i deixa el cadàver a la porta de la seu del partit a Vitòria, en l'any més sagnant de l'organització, amb gairebé 100 morts, alguns dels quals relacionats amb el tràfic de drogues.

19 DE DESEMBRE DEL 1983

Els GAL assassinen Ramón Oñederra, Kattu, un dels primers dels 27 membres d'ETA que aquests grups armats parapolicials assassinen amb la col·laboració d'alts funcionaris del ministeri de l'Interior.

José Antonio Lasa

(Joxean)

Tolosa, 1963 - Alacant, 1983

José Ignacio Zabala

(Joxi)

Tolosa, 1962 - Alacant, 1983

Suposats membres d'ETA (se'ls considera membres del comando Gorki tot i que mai van ser jutjats com a etarres), van ser les primeres víctimes de la guerra bruta del Grupo Antiterrorista Liberal (GAL), finançats per alts funcionaris del ministeri de l'Interior dels primers governs de Felipe González. El GAL els va segrestar el 1983 a Bayona, al País Basc francès, quan tenien 18 anys, i on havien fugit a la recerca d'asil polític. Després del segrest, van ser torturats a la caserna de la Guàrdia Civil d'Intxaurrondo, per després endur-se'ls a Alacant, on els van assassinar. No es van trobar els cossos fins el 1985, però no van poder ser identificats fins el 1995, perquè havien estat enterrats amb calç viva.

9 DE SETEMBRE DEL 1985

Explota el primer cotxe bomba a Madrid, que causa la mort d'un turista i ferides a 16 guàrdies civils. És l'antesala d'un altre atemptat a Madrid un any més tard, amb 12 guàrdies civils morts i 50 ferits.

10 DE SETEMBRE DEL 1986

ETA assassina Yoyes, exdirigent que va abandonar l'organització en desacord amb la línia dura i que, després d'onze anys d'exili, s'havia acollit a la reinserció social.

Dolores González Katarain (Yoyes)

Ordizia, 1954 - Ordizia, 1986

Va ser assassinada per la mateixa ETA, acusada de traïció. Ingressa a la banda armada a principis dels 70. El seu company, el també etarra Joxe Etxebarria Beltzamor mor el 1973 en explotar-li una bomba que portava. A finals dels 70 era dirigent de la branca militar. El 1979 la deté la policia francesa. Després de l'assassinat d'Argala, s'allunya d'ETA a mida que s'imposa en el sí de l'organització la línia més dura. El 1980 s'exilia a Mèxic, el 1984 obté l'estatus de refugiada política a París i posteriorment torna a Euskadi, en un retorn discret pactat amb Txomin [llavors cap de la banda] i amb el govern espanyol, en acollir-se a mesures d'inserció social que ETA rebutjava. Però la filtració de la notícia de la seva tornada al diari Cambio 16 ho precipita tot. Txomin havia estat deportat a Alger i no va poder mediar en el seu favor: ETA la va condemnar a mort. Francisco Múgica Garmendía, Pakito, ordena l'assassinat, que executa Antonio López Ruiz, Kubati, durant les festes locals del seu municipi i quan estava acompanyada del seu fill. ETA ja havia assassinat abans a un militant que s'havia negat a complir ordres de la direcció: Miguel Francisco Solaun.

19 DE JUNY DEL 1987

ETA comet el seu atemptat més sagnant a l'Hipercor de la Meridiana, a Barcelona, amb 21 morts i 46 ferits, la majoria civils. Es tracta de la massacre més gran feta pels terroristes. L'organització sempre ha remarcat que havia trucat la policia i havia donat fins a tres avisos del la col·locació del cotxe bomba. De fet, algunes víctimes van posar una demanda contra l'Estat per no haver desallotjat el magatzem. El Tribunal Suprem, després de deixar òbviament clara la responsabilitat criminal d'ETA, va reconèixer el dret dels demandants a percebre una indemnització per "certa passivitat" i va admetre que "no es van adoptar les degudes precaucions". Els autors de l'atemptat, Domingo Troitiño, Josefina Ernaga, Santi Potros i Rafael Caride Simón, van ser condemnats per la massacre a centenars d'anys de presó.

Els equips de rescat treballant per recuperar els cossos de les víctimes de l'atemptat d'Hipercor a Barcelona / EFE

8 DE GENER DEL 1989

ETA declara una treva, que dura fins el 4 d'abril, coincidint amb la represa de les negociacions amb el govern espanyol de Felipe González. Un any abans l'organització ja havia fet un alto al foc que va suposar un cessament dels assassinats durant 60 dies com a conseqüència de les converses d'Alger i d'un acostament al diàleg. Les negociacions del 87, 88 i el 89, fetes a la ciutat algeriana i en què van participar el secretari d'Estat per la Seguretat Rafael Vera -més tard vinculat als GAL- i els dirigents d'ETA Txomin i Antxon, no van resultar amb cap tipus d'acord.

Domingo Iturbe Abasolo, (Txomin)

Arrasate, 1943 - Alger, 1987

Ingressa a ETA de ben jove i més tard esdevé el líder més carismàtic de la història de l'organització. El 1968 la Guàrdia Civil descobreix una cita clandestina amb el seu company etarra Unai Dorronsoro. Escapa a la detenció, però el fitxen com a membre de la banda. Va estar al costat d'Argala en la facció militar en les batalles internes que van acabar en l'escissió ETA militar i ETA político-militar. En la guerra bruta contra ETA, el van intentar segrestar, va sobreviure a un atemptat amb coixe bomba i a un ametrallament, però el van ferir el 1979 en un atemptat a Biarritz. A les acaballes dels 70, ETA el designa interlocutor preferent en eventuals negociacions. Participa en converses amb el govern de Felipe González a París el 1984 i és l'encarregat d'arrencar el diàleg d'Alger. La seva mort accidental enmig d'aquell procés es va prestar a totes les teories de la conspiració, negades per uns i altres.

29 DE MAIG DEL 1991

Deu morts en esclatar un cotxe bomba prop de la caserna de la Guàrdia Civil de Vic, en una sèrie d'atacs a Catalunya per captar l'atenció de tot el món arran de l'elecció de Barcelona com a seu olímpica.

Alguns dels ferits de l'atemptat d'ETA a la caserna de la Guàrdia Civil de Vic / PERE TORDERA

29 DE MARÇ DEL 1992

La desarticulació de la direcció d'ETA a Bidarte (País Basc francès), que inclou la detenció del seu cap Francisco Múgica Garmendia, Pakito i una desena d'etarres més, provoca la crisi més gran registrada al si de l'organització.

23 DE GENER DEL 1995

Comença l'assassinat sistemàtic de polítics (fins a 41) amb l'atemptat contra Gregorio Ordóñez, regidor del PP a Sant Sebastià i president dels populars a Guipúscoa.

19 D'ABRIL DEL 1995

El president del PP, José María Aznar, surt il·lès d'un atemptat d'ETA amb cotxe bomba a Madrid, que causa la mort d'una persona.

17 DE GENER DEL 1996

ETA segresta el funcionari de presons de Burgos José Antonio Ortega Lara i el manté tancat en un zulo fins que és alliberat per la Guàrdia Civil 532 dies després. Es tracta del segrest més llarg perpetrat per la banda.

El funcionari de presons José Antonio Ortega Lara durant el seu captiveri en mans de la banda armada / ARA

6 DE FEBRER DEL 1996

ETA assassina Fernando Múgica, membre històric del PSE, d'un tret al clatell en un carrer de Sant Sebastià. Vuit dies després mata l'expresident del Tribunal Constitucional Francisco Tomás y Valiente.

10 DE JULIOL DEL 1997

El regidor del PP a Ermua, Miguel Ángel Blanco, és segrestat -l'últim dels 77 segrestos d'ETA- i assassinat dos dies després. El seu assassinat es produeix en resposta a l'alliberament d'Ortega Lara.

Eugenio Etxebeste Arizkuren (*Antxon*)

Sant Sebastià, 1951

Membre d'ETA, integrat més tard en l'escissió ETA político-militar, ha estat un dels intel·lectuals orgànics de més aportació teòrica, sobretot en la transició de la via militar a la via democràtica. Se li atribueix la captació de nous militants al País Basc francès i el cobrament de l'anomenat impost revolucionari. Entra a l'aparell polític d'ETA el 1977. Substitueix Txomin Iturbe en les converses fallides d'Alger el 1987, convertint-se en l'únic portaveu oficial d'ETA amb nom i cognoms. Perd el contacte amb ETA quan és deportat a la República Dominicana després del fracàs d'Alger i des d'allà, el 1997, fa de mediador per salvar Miguel Ángel Blanco, de qui demana, sense èxit, l'alliberament. Torna el 2001 i declara que ja no pertany a ETA. El condemnen a 10 anys de presó i surt en llibertat sense càrrecs el 2004. No té delictes de sang, assessora el sindicalisme abertzale i és una de les veus que sempre s'escolta abans de les grans decisions i dels comunicats de més transcendència.

16 DE SETEMBRE DEL 1998

ETA anuncia per primer cop a la seva història una treva unilateral i indefinida després de l'acord de Lizarra entre les forces sobiranistes basques.

Comunicat

"Som davant una ocasió única per avançar cap a la sobirania, degut, entre altres factors, al fracàs de la via autonomista i de les fórmules pactistes, a la dimensió social aconseguida per la demanda d'una solució democràtica al conflicte i a la nova relació de forces motivada pel gir que han fet formacions com el PNB"

"ETA obre les portes a que la societat basca prengui el protagonisme en aquest sentit i anima al poble basc a assumir la seva responsabilitat en el camí cap a la independència"

Les forces sobiranistes basques a Lizarra, on es va signar l'acord que va permetre l'alto al foc / ARA

28 DE NOVEMBRE DEL 1999

ETA proclama el final de l'alto el foc per al 3 de desembre, després que les negociacions amb el govern del PP es trenquin.

21 DE GENER DEL 2000

L'assassinat a Madrid del tinent coronel Blanco García marca la ruptura de la treva.

21 DE NOVEMBRE DEL 2000

És assassinat a trets al pàrquing de casa seva a Barcelona l'exministre socialista Ernest Lluch.

Manifestació als carrers de Barcelona després de l'assassinat d'Ernest Lluch / EFE

29 DE JUNY DEL 2002

Entra en vigor la llei de partits, aprovada al Parlament espanyol pels dos partits majoritaris, PP (aleshores al govern) i PSOE. Suposa la il·legalització del partit independentista basc Batasuna, creat un any abans. Se'ls imposen limitacions, sobretot en la participació electoral i la conseqüent representació i finançament institucional. Tot i això, l'organització política de l'esquerra abertzale no desapareix i segueix sent legal a França. S'acaba dissolent el 2013.

Rofi Etxeberria (*l'Holandés*)

Oiartzun, 1959

Rofi Etxeberria s'incorpora a les Gestoras Pro Amnistia el 1977. Txomin l'integra al comando Txirrita el 1980. Se li atribueix un assassinat i el detenen el 1981 per pertànyer a ETA, però el deixen lliure i sense càrrecs. El 1988 comença a ocupar càrrecs de direcció en organitzacions abertzales, esdevé apoderat de les Juntes Generals de Guipúscoa. És detingut fins a quatre ocasions per pertànyer a Herri Batasuna, la primera quan Garzón processa per primer cop la mesa nacional del partit. Surt el 2009, quan Arnaldo Otegi deixa el lideratge de Batasuna per les múltiples condemnes a què es veu obligat a fer front. Des de llavors, esdevé una de les cares més significatives de l'esquerra abertzale. És un dels artífex de l'acord estratègic amb Eusko Alkartasuna del 2010 que va donar peu a la declaració de Brussel·les i a la petició d'alto al foc permanent que va arribar el gener del 2011.

18 DE FEBRER DEL 2004

ETA declara una treva a Catalunya després d'una reunió amb Josep-Lluís Carod-Rovira, president de la Generalitat en funcions.

Comunicat

"Catalunya, Euskadi, solidaritat i respecte"

"ETA comunica a Euskal Herria i al poble català la suspensió de la seva campanya d'accions armades a Catalunya a partir de l'1 de gener de 2004"

Fotograma del vídeo en què dos membres d'ETA llegeixen el comunicat de la treva / ARA

3 D'OCTUBRE DEL 2004

La policia francesa deté els principals dirigents d'ETA, Mikel Antza i Anboto.

Mikel Albisu Iriarte (*Mikel Antza*)

Sant Sebastià, 1961

Entre els màxims dirigents d'ETA, és dels que més temps ha estat al capdavant de l'organització. Se li atribueix la màxima direcció política des del 1993 -després de la decapitació dels màxims dirigents de l'organització el 1992- fins que el 2004 el detenen amb altres militants al País Basc francès, entre ells la seva dona, María Soledad Iparraguirre Anboto. Antza és fill de fundadors d'Ekin, l'organització juvenil que dona peu a ETA en ple franquisme. Adquireix prestigi entre les files de l'organització per haver organitzat la fuga de dos presos el 1985. Fuig a França, on s'integra en l'aparell polític, a les ordres de Josu Ternera. Com a màxim dirigent de l'organització, se li atribueix un gir estratègic que té en el segrest i assassinat de Miguel Ángel Blanco la seva primera expressió. Va participar en les converses amb representants del govern de José María Aznar el 1999 a Zuric. Condemnat a 20 anys juntament amb la seva companya el 2010.

18 DE MAIG DEL 2005

ETA informa que suspèn les accions contra càrrecs electes.

22 DE MARÇ DEL 2006

L'organització declara un alto el foc permanent que entra en vigor el 24 de març, fruit de les converses iniciades d'amagat -i que s'havien iniciat l'any 2000 al mas de Txillarre- entre Arnaldo Otegi, portaveu de l'esquerra abertzale, i Jesús Eguiguren, president dels socialistes bascs. Aquests contactes són la llavor de la fi definitiva d'ETA.

Arnaldo Otegi

Elgoibar, 1958

Tenia 19 anys quan es va fer militant i un any després va saltar la frontera com a membre d'ETA político-militar. Poc després el Batallón Vasco Español va assassinar un dels seus referents, *Argala*, just quan l'ofensiva del GAL estava a punt de començar. Va ser declarat culpable del segrest de l'empresari Luis Abaitua i va entrar a la presó per primer cop entre 1987 i 1990. Llavors era un militant de segona fila, cada cop més polititzat i menys militaritzat. Otegi va començar a ser algú en política quan el 1995 va guanyar-se l'escó de diputat per Guipúscoa al Parlament de Vitòria. Dos anys després, es va fer gran de cop per segona vegada quan la mesa nacional d'HerriBatasuna va ser empresonada. Des d'aquell moment va ser un dels principals impulsors del pacte de Lizarra-Garazi, va presentar la declaració d'Anoeta i va ser la veu cantant a les negociacions polítiques de Loiola.

30 DE DESEMBRE DEL 2006

Una furgoneta bomba explota a l'aeroport de Madrid i mata dos civils. Suposa la fi de la treva.

Francisco Javier López Peña, (Thierry)

Galdakao, 1958

El 1993 ja era una dels responsables de l'aparell d'infraestructura de l'organització. Considerat cap militar d'ETA fins el 2008, en què el detenen. Se li atribueix el trencament de la treva del 2006 amb l'atemptat de la T-4 de Barajas. Va ser a les reunions amb el govern espanyol de José Luis Rodríguez Zapatero, substituint Josu Ternera des del 2006. Diverses informacions apunten que la mateixa direcció d'ETA encapçalada llavors per Txeroki, el 2008 el suspèn de militància fruit de conflictes i enfrontaments interns.

1 DE DESEMBRE DEL 2007

ETA mata dos guàrdies civils a Capbreton (França) en una topada fortuïta.

7 DE MARÇ DEL 2008

Isaías Carrasco, un exregidor del PSE, és assassinat a Arrasate, tot i que ETA havia dit que no actuaria contra càrrecs electes.

20 DE MAIG DEL 2008

Detingut a Bordeus (França) Francisco Javier López Peña, Thierry, considerat el número u d'ETA. Sis mesos més tard, el 17 de novembre, el cap militar de l'organització, Garikoitz Aspiazu Rubina, Txeroki, és arrestat als Pirineus francesos.

Mikel Garikoitz Aspiazu Rubina, (Txeroki)

Bilbao, 1973

Considerat cap militar d'ETA des de la caiguda de Thierry, se li atribueix la reorganització dels comandos després de la treva de 1998, a més de la participació en la planificació de l'intent d'atemptat contra el rei Joan Carles. Li pesen condemnes per atemptats perpetrats o intents.

3 DE DESEMBRE DEL 2008

L'organització assassina a trets Ignacio Uría, empresari de la línia de tren d'alta velocitat a la qual ETA s'oposa.

18 D'ABRIL DEL 2009

Jurdan Martitegi, el nou cap militar d'ETA en substitució de Txeroki, és arrestat al País Basc francès.

30 DE JUNY DEL 2009

El Tribunal Europeu de Drets Humans avala per unanimitat la il·legalització de Batasuna.

30 DE JULIOL DEL 2009

Assassinats dos guàrdies civils en una explosió a Palma, la primera i única acció de la banda terrorista a les Illes Balears.

Una bomba lapa col·locada sota un totterreny explota a la localitat de Calvià i mata dos guàrdies civils dos dies abans que el Rei arribi a Mallorca / REUTERS

27 DE FEBRER DEL 2010

Membres de Batasuna i d'Eusko Alkartasuna (EA) presenten un moviment per actuar exclusivament per "vies democràtiques".

El 20 de juny els representants de Batasuna i d'EA signen l'acord estratègic entre forces independentistes a Bilbao / ARA

16 DE MARÇ DEL 2010

Mor un gendarme en un tiroteig a França, en el primer assassinat de l'organització d'un agent francès. És l'última víctima d'ETA.

20 DE MAIG DEL 2010

La policia francesa arresta el líder militar d'ETA, Mikel Kabikoitz Karrera Sarobe, Ata, a Baiona.

10 DE GENER DEL 2011

ETA anuncia un alto el foc permanent, general i verificable després que l'esquerra abertzale reclamés al setembre el final de la lluita armada.

Comunicat

"Els últims mesos (...) personalitats internacionals i agents polítics i socials bascs han subratllat la necessitat de donar una solució justa i democràtica al secular conflicte polític. ETA hi coincideix"

"ETA ha decidit declarar un alto al foc permanent i de caràcter general, que pot ser verificat per la comunitat internacional. Aquest és el compromís ferm d'ETA amb un procés de solució definitiu i amb el final de la confrontació armada"

20 D'OCTUBRE DEL 2011

ETA anuncia el cessament definitiu de l'"activitat armada" després de la Conferència de Pau d'Aiete, en què experts internacionals reclamen a Madrid i París negociar sobre "les conseqüències del conflicte".

Kofi Annan i Gerry Adams, entre les personalitats que van ser al capdavant de la Conferència de Pau d'Aiete / ARA

17 DE DESEMBRE DEL 2011

L'esquerra abertzale demana perdó a les víctimes "provocades tant per la violència d'ETA" com per la "guerra bruta" d'Espanya i França.

Comunicat

"Reconeixem el dolor i el patiment que les múltiples violències han produït a Euskal Herria i mostrem el nostre penediment als familiars de les víctimes mortals i a les persones que han sofert lesions físiques o psíquiques causades per la violència d'ETA i per les estratègies repressives i de guerra bruta dels estats espanyol i francès"

Rebeka Ubera (Aralar) i Pello Urizar (EA) observats per Rofi Etxeberria, de Batasuna, en l'acte en què es va llegir la històrica declaració a Sant Sebastià / EFE

● 2 DE JUNY DEL 2012

Els presos d'ETA es declaren "conscients del múltiple dolor generat".

● 20 DE JUNY DEL 2012

El TC permet que Sortu sigui inscrit com a partit polític.

Milers de persones manifestant-se a Bilbao per reclamar la legalització del partit de l'esquerra abertzale Sortu / EFE

20 DE JULIOL DEL 2014

ETA anuncia que “ha desmantellat” les “estructures derivades de la lluita armada”.

22 DE SETEMBRE DEL 2015

Cau la cúpula d'ETA amb la detenció a França de David Pla i Iratxe Sorzabal.

David Pla

Pamplona, 1975

Considerat el responsable dels últims comunicats de la banda terrorista, entre els quals hi ha el de l'anunci de la fi de la lluita armada. A Pla se'l va vincular amb el comando Nafarroa, desarticulat el 1994, i se'l va acusar de les captacions d'ETA el 1998. Va ser detingut primer el juliol del 2000, en un pis franc de Saragossa amb una bomba a punt de fer servir. Va ser condemnat a sis anys de presó, després d'un acord amb la Fiscalia. El 2006 va ser posat en llibertat. L'abril del 2010 va ser detingut un altre cop per format part d'una xarxa d'enllaç entre els presos i la direcció de la banda, però va ser alliberat tres dies més tard. Presumptament va participar en les negociacions de pau d'Oslo al costat de Josu Ternera.

5 DE NOVEMBRE DEL 2016

Detingut a França el presumpte cap d'ETA Mikel Irastorza, que havia substituït Pla i Sorzabal.

17 DE MARÇ DEL 2017

S'anuncia el desarmament definitiu d'ETA per al 8 d'abril.

8 D'ABRIL DEL 2017

La Comissió Internacional de Verificació confirma el lliurament a les autoritats franceses dels arsenals d'ETA. El mateix dia Baiona acull un acte per la pau amb representants de la societat civil basca i dels artesans de la pau, que apel·len a la pau i a la construcció de la convivència.

Una de les pancartes que es podien veure a Baiona celebrant el dia històric del desarmament / AFP

20 D'ABRIL DEL 2018

ETA reconeix el dany causat i demana perdó a les víctimes col·laterals de la lluita armada.

Comunicat

"ETA vol reconèixer el dolor causat en la seva trajectòria armada i mostrar el seu compromís per la superació definitiva de les conseqüències del conflicte"

"Volem mostrar respecte als morts, als ferits i a les víctimes d'ETA (...). Ho sentim de debò. ETA ha provocat també víctimes que no tenien participació directa en el conflicte (...). A aquestes persones i els seus familiars els demanem perdó"

"Tant de bo res d'això no hagués passat, tant de bo la llibertat i la pau haguessin arrelat a Euskal Herria fa molt de temps"

4 DE MAIG DEL 2018

ETA es dissol i s'oficialitza en un acte a Kanbo (País Basc francès) a la Villa Arnaga.

Els mediadors internacionals a l'acte de Kanbo en què es va escenificar la dissolució d'ETA.

Arnaldo Otegi

SECRETARI GENERAL DE SORTU

“S’obre un nou temps de manera definitiva”

Robert Manrique

SUPERVIVENT DE L’ATEMPTAT D’HIPERCOR

“Es confirma definitivament que ningú més patirà el que tanta gent hem patit”

Alfredo Pérez Rubalcaba

EXMINISTRE DE L’INTERIOR

“ETA s’ha dissolt sense haver aconseguit cap dels seus objectius polítics”

José Vargas

PRESIDENT DE L’ASSOCIACIÓ CATALANA DE VÍCTIMES D’ORGANITZACIONS TERRORISTES

“A ETA no han demanat perdó de forma sincera”

Pablo Iglesias

SECRETARI GENERAL DE PODEMOS

“Arriba tard i segueix faltant autocrítica [...] però que la política substitueixi la violència és la millor notícia”

Mariano Rajoy

PRESIDENT DEL GOVERN ESPANYOL

“No van aconseguir cap rèdit per matar, tampoc per deixar de fer-ho i no obtindran res per anunciar la dissolució”

AMAITU DA
ETA
S'HA ACABAT